

DĚJINY A KULTURA ŠPANĚLSKA A LATINSKÉ AMERIKY

Přednášející: Mgr. Pavel Marek, Ph.D.

I. Tematický plán:

1. Zrození Ibérie - prehistorie, kolonizace a romanizace Pyrenejského poloostrova. Vizigótská Hispánie.
2. Latinská Amerika - teorie o původu Američanů. Předkolumbovské kultury Latinské Ameriky (např. Olmékové, Chavínská kultura, Mayové, Aztékové a Inkové).
3. Arabská přítomnost na Pyrenejském poloostrově - politický, společenský a kulturní vývoj muslimského Španělska.
4. Křesťanské Španělsko období reconquisty. Správní a politický vývoj křesťanských oblastí Pyrenejského poloostrova. Hlavní etapy reconquisty. Alfonso X. Moudrý a kultura jeho doby.
5. Španělsko pod vládou katolických králů - sjednocení Kastilie a Aragonu, dovršení reconquisty Pyrenejského poloostrova. Křesťané, Židé a Muslimové - vzájemné soužití (vznik inkvizice). Nástup renesance a humanismu.
6. Objevení Ameriky a conquista nového světa - předpoklady objevných plaveb, cesty Kryštofa Kolumba, výpravy za Eldoradem, dobytí říše Aztéků a říše Inků. Evropané a Indiáni - vzájemné vnímání.
7. Habsburské Španělsko (1516-1598)- nástup Habsburků na španělský trůn, vnitropolitické problémy Španělska za vlády císaře Karla V., zahraniční politika. Doba Filipa II. - války s muslimy, Španělsko a protireformace, mocenská politika Španělska (nizozemské povstání, připojení Portugalska, španělsko-anglické soupeření, intervence ve Francii).
8. Habsburské Španělsko (1598-1700)- dynastická hegemonie za Filipa III., vláda Filipa IV. a počínající krize Španělska. Oslabení pozic Španělska po roce 1648, Karel II. a otázka nástupnictví. Kultura Zlatého století.
9. Latinská Amerika koloniálního období (16. - 18. století) - správa španělských kolonií v Americe, postavení domorodého obyvatelstva, otrokářství, misie.
10. Španělsko v době 18. století - války o dědictví španělské, reformní snahy bourbonských panovníků, španělské osvícenství.
11. Španělsko v dlouhém 19. století – Španělsko v době napoleonských válek (1808-1814), první období restaurace, karlistické války, první španělská republika (1873-1874), druhé období restaurace (1875-1902).
12. Latinská Amerika v 19. století - období válek za nezávislost (1780-1824), nové latinskoamerické státy a jejich problémy (rozpad Velké Kolumbie, mexické dobrodružství Maxmiliána Habsburského, mexicko-americká válka, ad.). Kubánská válka za nezávislost. Španělsko-americká válka 1898 a nezávislost Kuby a Portorika.
13. Španělsko ve dvacátém století - vláda Alfonse XIII., druhá španělská republika, občanská válka, Frankova éra, nástup Juana Carlose. Španělská kultura 20. století (výtvarné umění, kinematografie, filosofie)
14. Latinská Amerika ve 20. století - politický, společenský a kulturní vývoj. Vojenské diktatury, populismus, caudillismus. Občanské války a revoluce.

II. Výběrová literatura z dějin a kultury Španělska

II. 1. Učebnice

- Artola, Miguel (ed.), *Historia de España „Alfaguara“ I-VII*, Madrid 1973.
- Bartoš, L., *Dějiny a kultura Španělska*, Brno 1998.
- Kudrna, J., *Materiály k dějinám středověkého Španělska a anglosaské Anglie*, Brno 1989.
- Tuñón de Lara, M. (ed.), *Historia de España I-X*, Barcelona 1980-1982.
- Ubieto Arteta, A. – Reglá Campistol, J. – Jover Zamora, J. M. – Seco Serrano, C., *Dějiny Španělska*, Praha 1995.
- Polišenský, J., *Úvod do studia dějin Španělska a Portugalska. Do přelomu 19. a 20. století*, Ostrava 1994.
- Polišenský, Josef – Barteček, Ivo, *Dějiny Iberského poloostrova do přelomu 19. a 20. století*, Olomouc 2002.

II. 2. Literatura

- Auclairová, M., *Život svaté Terezie z Ávily*, Kostelní Vydří 2001.
- Baďura, Bohumil, *La casa de Dietrichstein y España*, IAP 33, 1999, s. 47-67.
- Baďura, B., *Styky mezi českým královstvím a Španělskem ve středověku*, Táborský archiv 7, 1995-1996, s. 5-87.
- Bachoudová, A., *Franco aneb úspěch obyčejného člověka*, Praha 2000.
- Barteček, I. – Rejska, J. (edd.), *České země a Španělsko*, Ostrava 1996.
- Bessière, Bernard, Madrid, Praha 2001.
- Binková, Simona – Polišenský, Josef (edd.), *Česká touha cestovatelská. Cestopisy, deníky a listy ze 17. století*, Praha 1989.
- Bukolská, Eva – Štěpánek, Pavel, *Španělské podobizny*, Praha 1980.
- Cílek, Roman, *Krvavá předehra. Španělsko, 1936-1939: občanská válka a zahraniční intervence*, Praha 2004.
- Collins, R., *Baskové*, Praha 1997.
- Fernández Álvarez, M., *Jana Šílená: zajatkyně z Tordesillasu*, Praha-Litomyšl 2002.
- Forbelský, J., *Španělé, Říše a Čechy v 16. a 17. století. Osudy generála Baltasara Marradase*, Praha 2006.
- Forbelský, J. – Royt, J. – Horyna, M., *Pražské Jezulátko*, Praha 1992.
- Fuentes, C., *Pohřbené zrcadlo*, Praha 2003.
- Ganivet, Ángel, *Španělské idearium*, Brno 2007.
- Hotmar, Josef, *Když mlčí kastaněty*, Praha 1986.
- Chalupa, J., *Don Carlos a ti druzí. Karlistické války ve Španělsku v letech 1833–1876*, Praha 2008.
- Chalupa, J., *Jak umírá diktatura. Pád Frankova režimu ve Španělsku*, Olomouc 1997.
- Chalupa, J., *Zápisky o válce občanské*, Praha 2002.
- Chudoba, B., *Španělé na Bílé hoře*, Praha 1945.
- Janáček, J., *Čtyři plavby Kryštofa Kolumba*, Praha 1992.
- Janáček, J., *Století zámořských objevů 1415-1522*, Praha 1959.
- Kalista, Z., *Ctihodná Marie Elekta Ježíšova. Po stopách španělské mystiky v českém baroku*, Kostelní Vydří 1992.
- Kaufmann, H., *Maurové a Evropa*, Praha 1982.
- Kubec, Václav, *Kde olivy dozrávají: drama československého leteckého esa Jana Feráka ve španělské občanské válce*, Praha 2003.
- Kybal, Vlastimil, *Velikáni španělských dějin*, Praha 1935.
- Ladero Quesada, M. Á., *Španělsko Katolických králů*, Brno 2003.
- Lenz, J., *Kulturní styky česko-španělské v zrcadle dějin*, Praha 1930.

- Lenz, J., Španělské kulturně – historické památky v Praze, Praha 1945.
- Parker, G., Filip II.: španělský král z rodu Habsburků. Nejmnocnější křesťanský vládce, Praha 1998.
- Polišenský, J., Třicetiletá válka a evropská krize XVII. století, Praha 1970.
- Preston, P., Franco. Krvavý diktátor nebo spasitel Španělska, Praha 2001.
- Springerová, Pavlína (ed.), Sedmdesát let od vypuknutí španělské občanské války. Vnitřní a vnější aspekty konfliktu, Hradec Králové 2007.
- Štěpánek, P., Španělské umění 14. -16. století, Praha 1985.
- Štěpánek, P., Španělské umění od Altamiry po Picassa, Olomouc 1998.
- Tauer, F., Svět islámu, Praha 1994.
- Vernet Ginés, Juan, Arabské Španělsko a evropská vzdělanost, Brno 2007.
- de Villalonga, José Luis, Hovory s Juanem Carlosem králem španělským, Praha 1995.
- Vincent, M. – Stradling, R. A., Svět Španělska a Portugalska, Praha 1997.
- Wheatcroft, A., Nevěřící. Střety křesťanstva s islámem v letech 638-2002, Praha 2006.
-

III. Výběrová literatura z dějin a kultury Latinské Ameriky

III. 1. Učebnice a celkové přehledy

- Bethell, Leslie (ed.), The Cambridge History of Latin America I-XI, Cambridge 1995.
- Céspedes del Castillo, G., América hispánica (1492-1898), Barcelona 1983.
- Historia general de España y América I-XXV, Madrid 1982-1992.
- Henríquez Ureña, Pedro, Historia de la cultura en la América hispánica, México 1986.
- Chalupa, Jiří, Historia y geografía de América Latina, Olomouc 1997.
- Klíma, Jan, Přehled dějin Latinské Ameriky, Hradec Králové 1996.
- Opatrný, Josef, Amerika v proměnách staletí, Praha 1998.
- Oviedo, José Miguel, Historia de la literatura hispanoamericana I-IV, Madrid 1992.
- Polišenský, Josef a kol., Dějiny Latinské Ameriky, Praha 1979.
- Tolber, Hans Werner - Bernecker, Walter L. (edd.), Handbuch der Geschichte Lateinamerikas I-III, Stuttgart 1992-1996.

III. 2. Literatura

- Bailey, Jim, Plavby do ráje. Objevení Ameriky 7000 let před Kristem, Praha 2000.
- Barteček, Ivo, Jezuité zemí koruny české v Latinské Americe, Ostrava 1997.
- Binková, Simona, Čas zámořských objevů, Praha 2008.
- Binková, Simona – Opatrný, Josef, 77 zajímavostí Kuby, Praha 1988.
- Burian, Jan, Chilský deník aneb cautiverio, Praha 1998.
- Carrasco, David, Náboženství Mezoameriky. Kosmovize a obřadní centra, Praha 1999.
- Casas, Bartolomé de las, O zemí Indijských pustošení a vyliďňování zpráva nejstručnější, Praha 1954.
- Castañeda, Jorge, Compañero. Život a smrt Che Guevary, Praha 2003.
- Coe, Michael D. – Snow, Dean – Benson, Elizabeth, Svět předkolumbovské Ameriky, Praha 1997.
- Cortés, Hernán, Dopisy. Druhý a třetí dopis o dobytí Tenochtitlánu, Praha 2000.
- Díaz, Frank, Evangelium Toltéků. Život a učení Quetzalcoatlovy, Praha 2006.
- Díaz del Castillo, Bernal, Pravdivá historie o dobývání Mexika I-II, Praha 1980.
- Domenici, Davide, Mayové. Poklady starobylých civilizací, Praha 2006.
- Frič, Alberto Vojtěch, Indiáni Jižní Ameriky, Praha 1981.

- Gott, Richard, Kuba. Nové dějiny, Praha 2005
- Greenblatt, Stephen, Podivuhodná vlastnictví. Zázraky nového světa, Praha 2004.
- Guevara, Ernesto, Motocyklové deníky, Praha 2005.
- Hemming, John, Dobytí říše Inků, Praha 1970.
- Housková Anna (ed.), Druhý břeh Západu. Iberoamerika jako soužití kultur, Praha 2004.
- Chalupa, Jiří, Dějiny Argentiny, Uruguaye a Chile, Praha 1999.
- Kalista, Zdeněk (ed.), Cesty ve znamení kříže. Dopisy a zprávy českých misionářů 17. a 18. věku ze zámořských krajů, Praha 1947.
- Kašpar, Oldřich, Čechy v zrcadle hispanoamerických dějin, Pardubice 1997.
- Kašpar, Oldřich, Dějiny Karibské oblasti, Praha 2002.
- Kašpar, Oldřich – Mánková, Eva, Dějiny Mexika, Praha 1999.
- Kašpar Oldřich, Jezuité z české provincie v Mexiku, Praha 1999.
- Kašpar, Oldřich, Neuvaďnou mé květy, neumlknou mé písně: Výbor z aztécké, kečuánské a mexické poezie, Liberec 1996.
- Kašpar, Oldřich, Zámořské objevy a jejich ohlas v českých zemích, Praha 1992.
- Katz, Friedrich, Staré americké civilizace, Praha 1989.
- Kisch, Egon Ervín, Objevy v Mexiku, Praha 1949.
- Klápšťová, Kateřina – Krátký, Čestmír, Encyklopedie bohů a mýtů předkolumbovské Ameriky: Mexiko a střední Amerika, Praha 2001.
- Klíma, Jan, Dějiny Brazílie, Praha 1998.
- Klíma, Jan, Simon Bolívar, Praha 1983.
- Klíma, Jan, Zrození Latinské Ameriky. Simón Bolívar a jeho doba, Praha 2007.
- Křížová, Markéta, Aztékové. Půvab a krutost indiánské civilizace, Praha 2005.
- Křížová, Markéta, Inkové. Nejmocnější indiánský stát, Praha 2006.
- Křížová, Markéta, Ideální město v divočině. Misijní projekty Tovaryšstva Ježíšova a obnovené Jednoty bratrské v koloniální Americe, Praha 2007
- Kunc, Jiří, Kapitoly z dějin Latinské Ameriky: (do konce koloniální epochy), Ostrava 1994.
- León Portilla, Miguel, Aztécká filosofie: myšlení Nahuů na základě původních pramenů, Praha 2002.
- Liévano Aguirre, Indalecio, Bolívar, Praha 1983.
- Longhen, Marie – Alva, Walter, Historie a kultura Inků a dalších andských civilizací, Praha 1999.
- Nálevka, Vladimír, Československo a Latinská Amerika v letech 2. světové války, Praha 1972.
- Nálevka, Vladimír, Fidel Castro. Podzim diktátora, Praha 1997.
- Nálevka, Vladimír, Karibská krize, Praha 2001.
- Opatrný, Josef, 88 zajímavostí Mexika, Praha 1983.
- Opatrný, Josef, Benito Juárez, Praha 1974.
- Opatrný, Josef, José Martí, Praha 1975.
- Opatrný, Josef, Kuba, Praha 2002.
- Opatrný, Josef, Objevitelé, dobyvatelé, osadníci. 500 let Ameriky, Praha 1992.
- Opatrný, Josef, Stát osamělé hvězdy. Mexicko-americká válka, Praha 2002.
- Orsini, Carolina, Inkové - Poklady starobylých civilizací, Praha 2008.
- Pečínka, Pavel, Od Guevary k zapatistům. Přehled, složení a činnost gerilových hnutí Latinské Ameriky, Brno 1998.
- Pernes, Jiří, Maxmilián I. Mexický císař z rodu Habsburků, Praha 1997.
- Pigafetta, Antonio, Zpráva o první cestě kolem světa, Praha 2004.
- Popol Vuh. Výbor z letopisů Cakchiquelů a z knih Chilama Balama čili proroka Jaguára na Yucatánu, Praha 1976.

- Praschlová – Bichlerová, Gabrielle, Ferdinand Maxmilián Habsburský. Soukromé dopisy mexického císaře a jeho rodiny, Praha 2008.
- Prescott, William H., Dějiny dobytí Mexika, Praha 1964.
- Prescott, William H., Dějiny dobytí Peru, Praha 1980.
- Quirk, Robert E., Fidel Castro, Ostrava 1999.
- Roedl, Bohumír, Arauánské války 1546-1881. Španělské Flandry v Chile, Praha 2007.
- Roedl, Bohumír, Dějiny Peru a Bolívie, Praha 2007.
- Roedl, Bohumír, Ve jménu Inky Túpaca Amarua, Dolní Břežany 1998.
- Shetterly, Alan, El Americano. Muž, který bojoval po Castrově boku za svobodu Kuby, Praha 2008.
- Slavík, Ivan (ed.), Sláva a pád Tenočtitlánu, Praha 1969.
- Staden, Hans, Dvě cesty do Brazílie, Praha 1999.
- Stingl, Miloslav, Černí bohové Ameriky: Kapitoly o kultuře a dějinách Afroameričanů Latinské Ameriky a karibské oblasti, Praha 1992.
- Štěpánek, Pavel, Umění Mayů, Praha 1997.
- Thompson, J. Eric S., Sláva a pád starých Mayů, Praha 1971.
- Todorov, Tzvetan, Dobytí Ameriky. Problém druhého, Praha 1996.
- Vaz de Caminha, Pero, Dopis králi Manuelovi o nalezení Brazílie, Praha 2000.
- Vaillant, George C., Aztékové, Praha 1974.
- Vial, Gonzalo, Pinochet. Portrét diktátora, Praha 2007.
- Vrhel, František – Kašpar, Oldřich, Texty nativní Iberoameriky I. (předkolumbovské literatury), Praha 1978.
- de Xerez, Francisco, Pravdivá zpráva o dobytí Peru a provincie Cuzka zvané nová Kastilie (1534), Praha 1970.